

TÜZKŐ PÉTER IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐ

Megbízó: MNB-Ingatlan Korlátolt Felelősségű Társaság
Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Adószám: 25569751-2-41

Szakértői ügyszám:
TP-K-0272/2022.

IGAZSÁGÜGYI SZAKÉRTŐI VÉLEMÉNY

A szakvélemény 8 számozott oldalból áll.

Készült: 3 példányban

Kapják: 2 példány a megbízó részére
1 példány a szakértői irattár részére

Készítette:

TÜZKŐ PÉTER
igazságügyi szakértő
kulturális javak piaci ár- és értékbecslése
/010606/

I. MEGBÍZÓ

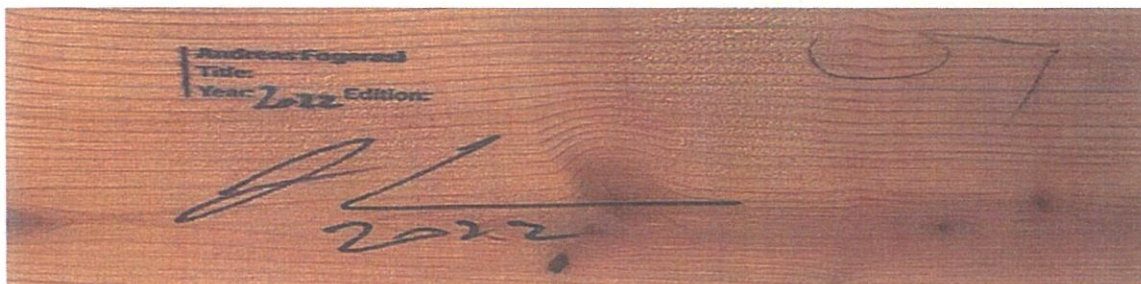
Megbízó: MNB-Ingtatlan Korlátolt Felelősségű Társaság
Székhely: 1054 Budapest, Szabadság tér 9.
Adószám: 25569751-2-41

II. FELADAT

A szakértő az előzetes ismeretanyag – elektronikus formában részére megküldött fényképek és műtárgylista –, valamint a helyszíni szemle alapján nyilatkozzon arra vonatkozóan, hogy a szakvélemény készítésének időpontjában a 11 darab különböző Andreas Fogarasi (1977) képzőművész által készített, a kulturális javak körébe sorolható képzőművészeti alkotások becsült forgalmi értéke mekkora.

III. A SZAKÉRTŐI VIZSGÁLAT MÓDSZEREI, ÁLTALÁNOS MEGÁLLAPÍTÁSOK

A szerzőiségre vonatkozó adatok, hogy a Vintage Galéria évek óta foglalkozik a művész alkotásainak bemutatásával. Az alkotások mindegyike jelzett, a művek hátoldali részén a művész bélyegzőjével és szignatúrájával. Minden, a szakvéleményben szereplő alkotást Andreas Fogarasi hiteles, eredeti műveiként értékelem.

A Galéria művekhez eredetiségigazoló dokumentumot adhat – igény esetén – Megbízó részére. Az Andreas Fogarasi alkotások egyenkénti műelemzését, művészettörténeti feldolgozását a Megbízó feladatban nem határozta meg, így ez a szakvéleményben nem valósul meg. A művek bemutatását, a művekhez tartozó releváns adatokat egyenként a tárgyleírásban közlöm. A szakvéleményben szereplő becslértéket a nemzetközi és hazai szakértői gyakorlatnak megfelelő alsó és felső becslérték meghatározásával adom meg. A becslérték nem azonos a művek eladási vagy vételárával.

A szakértői vélemény elkészítéséhez saját műkereskedelmi szakértői tapasztalatom mellett felhasználtam az elektronikusan és nyomtatott formában elérhető releváns művészeti adatbázisokat, a művészre és a konkrét műalkotásokra vonatkozó szakirodalmat. A szakvéleményt és a műtárgyakhoz rendelt becsült forgalmi értékeket elsősorban személyes műkereskedelmi szakértői tapasztalatom, a rendelkezésemre bocsájtott dokumentumok, az alkotóra és a konkrét művekre vonatkozó tanulmányok és szakirodalom felhasználásával, az aktuális honi és nemzetközi műtárgypiaci trendek és adatbázisokban rögzített referenciaszámok figyelembe vételével és a lent leírt szakértői vizsgálati szempontok alapján alakítottam ki. A szakértői véleményem kialakításakor a műtárgyak hazai és nemzetközi szakértői gyakorlatban elfogadott legfontosabb értékmeghatározási szempontokat/módszereket használtam:

- *a műalkotások objektív és szubjektív szakértői vizsgálata a szemle során*
- *a műalkotások leírása, állapotának rövid ismertetése (az azonosításra alkalmas tárgylista leírása tartalmazza a művek állapotát. Abban az esetben, ha azok restaurálásra szorulnak, vagy bármilyen értékcsökkentő sérülés látható rajtuk, külön rögzíti a tárgyleírás)*
- *az alkotó ismertsége, elismertsége, művészettörténeti besorolása: Andreas Fogarasi alkotóművész életrajzának rövid ismertetésében*
- *a műalkotások provenienciája – a művek a művész tulajdonából kerültek a Vintage Galéria gyűjteményébe*
- *Andreas Fogarasi alkotásainak értékvizsgálata a hazai és a nemzetközi műtárgypiaci trendek tükrében*
- *egyéb szakértői szempontok, megjegyzések*
- *a műtárgyak védettségi státuszának vizsgálata.*

IV. ELŐZMÉNY, DOKUMENTUMOK

Megbízó részemre elektronikus formában megküldte a művek fotóját és nyilvántartásában szereplő tárgyleírásokat. Szakvéleményem tárgyleírásában ezeket a dokumentumokat felhasználtam. Megbízó kérésének megfelelően az Andreas Fogarasi alkotásainak értékesítésével foglalkozó Vintage Galériában az alkotásokat egyenként áttekintettem. A szemle során az alkotások állapotát, jelzését, kvalitását vizsgáltam.

AZ ALKOTÓ ELISMERTSÉGE, MŰVÉSZETTÖRTÉNETI BESOROLÁSA: ANDREAS FOGARASI (1977) KÉPZŐMŰVÉSZ ÉLETRAJZÁNAK RÖVID ISMERTETÉSÉBEN

Andreas Fogarasi (1977) Bécsben született és élő művész. A bécsi Képzőművészeti Akadémián művészeti, az Iparművészeti Főiskolán pedig építészeti tanulmányokat folytatott. Kultur und Freizeit című videósorozata a budapesti művelődési házról 2007-ben elnyerte a legjobb nemzeti pavilonnak

járó Arany Oroszlán-díjat a Velencei Biennálén. Alkotásain keresztül, amelyek nem korlátozódnak kizárólag klasszikus képzőművészeti instrumentum olaj és vászon anyagára, elsősorban emblematisz jelentésű helyszínek, városok, kulturális és történelmi tartalmú események és cselekmények reprezentációján keresztül teremti meg saját világát. Műveinek sokrétegű kifejezéstartalmát többféle technikai megoldás ötvözésével, szobrokon, videókon, fényképeken, installációkon keresztül mutatja be. Elemzi, hogy a helyek, városok, politikai eszmék vagy történelmi események hogyan válnak, válhatnak rögzített formákká, képpé.

Alkotásai mögött Fogarasi folyamatos a minket körülvevő világ kritikus bírálata, vizsgálata áll. Látásmódja elsősorban a vizuális kultúra területén működő mechanizmusokra koncentrál: a gazdaság kulturális átalakulásának folyamata – legyen szó akár a munka és a javadalmazás "kreatív" modelljeiről, akár a kultúra által a városi újjáépítés motorjáról, akár a turisták vonzásáért folyó versenyben létrejövő új formanyelvek megjelenéséről. Fogarasi formavilága a minimál art és a konceptuális művészet által létrejövő alkotásai egyszerre dokumentumfilmek és autonóm szobrok. A szobrászati szempont erősen építészeti jellegű, gyakran hivatkozik ikonikus tereptárgyakra, amelyek eredeti felhasználásuk szerinti jelentés tartalommal is bővítik az általuk létrejövő autonóm műtárgyat. Máskor a forma nyelvére előhívott motívum segíti a szemlélődőt az eligazodásban. Műveiben gyakran ismerhetünk fel kereskedelmi bemutatókra vagy az építészet ideiglenes formáira emlékeztető szerkezeteket és egyedi építészeti részleteket. A konkrét makettszerű motívumokká redukált formák is tetten érhető egyes művein, ilyen például a most kiválogatott anyag egyik rézlemez hajlítással kialakított darabja, amely az egykori Moszkva téri metróállomás műemlék épületrészét ábrázolja.

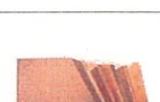
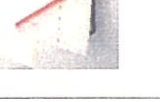
Andreas Fogarasit 2007-ben a Velencei Biennálén Arany Oroszlán-díjjal tüntették ki a Magyar Pavilonban rendezett kiállításáért. Ez a díj az 1945 utáni magyar kortárs nemzetközi díjak között rendkívüli fontosságú, és egyedüli. Munkái számos nemzetközi kiállításon képviseltették magukat, művei ma elsősorban a nemzetközi magángyűjteményekben és ennek megfelelően a nemzetközi műtárgypiacon szerepelnek.

Fontosabb egyéni kiállításai a következők: Városi Galéria, Pozsony (2017); Georg Kargl Fine Arts, Bécs (2017); Proyectos Monclova, Mexikóváros (2016); MAK Művészeti és Építészeti Központ (Oscar Tuazonnal), Los Angeles (2014); Galerie für Zeitgenössische Kunst, Lipcse (2014); Haus Konstruktiv Múzeum, Zürich (2014); Prefix Kortárs Művészeti Intézet, Toronto (2012); Museo Reina Sofia, Madrid (2011); CAAC, Sevilla (2011); Ludwig Fórum, Aachen (2010); MAK, Bécs (2008); Ernst Múzeum, Budapest (2008); Grazer Kunstverein, Graz (2008, 2005).

V. MŰTÁRGYLISTA

A műtárgylista a Megbízó által átadott lista sorrendjében mutatja be a műveket. A helyszíni szemlén a műtárgyak állapotát ellenőriztem, azokat kitűnő állapotban találtam. A művek állapota mellett vizsgáltam a művek jelzetét, technikai paramétereiket.

	MŰALKOTÁS	CÍM	TECHNIKA, MÉRET	JELZET	ALSÓ BECSÉRTÉK	FELSŐ BECSÉRTÉK
1		Nine Buildings, Stripped (Up and Down) - 2020	fa (Quarinhof), acélszalag, 163x68,5x8 cm	Jelezve hátoldalon: bélyegzőben, autográf felirattal: Andreas Fogarasi, Nine Buildings, Stripped 2020. v9 80 Down, Valamint az alkotó monogramja.	4 500 000 Ft	5 500 000 Ft
2		Nine Buildings, Stripped (Franz Josefs Travertin) - 2020	Travertin, üveg, kő, acélszalag (Franz Josefs Kai 51), 104x60x7,5 cm	Jelezve hátoldalon: bélyegzőben, autográf felirattal: Andreas Fogarasi, Nine Buildings, Stripped 2020. . Valamint az alkotó monogramja.	4 000 000 Ft	5 000 000 Ft
3		Hardwood Floor - 2022	fa parketta (1915k.), parketta míntalap (2021k.), acélszalag, 100x70x6.5 cm	Jelezve hátoldalon: bélyegzőben, autográf felirattal: Andreas Fogarasi, 2022. Valamint az alkotó monogramja.	3 500 000 Ft	4 500 000 Ft
4		Study 25 - 2018	márvány, vászon, 50x70x2 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Study # 25, 2018. Andreas Fogarasi	3 500 000 Ft	4 500 000 Ft
5		Study 26, - 2018	márvány, vászon, 50x70x2 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Study 26. Andreas Fogarasi 2018.	3 500 000 Ft	4 500 000 Ft
6		Roof Study 38 - 2018	réz, vászon, 50x72x7,5 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Andreas Fogarasi, 2018. Roof Study # 38	3 500 000 Ft	4 500 000 Ft

7		Roof Study (Augarten)- 2018	Augarten porcelán, minden példány más színben, 25,4 x 31 x 4 cm, ed. 3/9	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: 3/9 máz alatti kék porcelán márkajelzés (Augarten Wien), Andreas Fogarasi	3 000 000 Ft	4 000 000 Ft
8		Roof Study 17 - 2016	réz, vászon, 60 x 74,5 x 7 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Andreas Fogarasi 2016.	3 200 000 Ft	3 800 000 Ft
9		Roof Study (Moszkva tér III) - 2018	réz, vászon, 26,2 x 36,5 x 4,5 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Roof Study, Moszkva tér III., Andreas Fogarasi 2018.	2 500 000 Ft	3 200 000 Ft
10		Study Desk (Hexagon) - 2018	fa, acél, festék könyvek (Victor Vasarely: A színes város), 135 x 100 x 32,5 cm	Jelzés nélkül	5 000 000 Ft	6 500 000 Ft
11		Study Desk (Két cserép egy specifikus helyről, három egyedi és két nem egyedi minta) - 2017	fa, acél, kerámia, cement, ón, gyanta, festék, 135 x 100 x 32,5 cm	Jelzés nélkül	5 000 000 Ft	6 500 000 Ft
Összesen					41 200 000 Ft	52 500 000 Ft

ANDREAS FOGARASI ALKOTÁSAI A HAZAI ÉS NEMZETKÖZI MŰTÁRGYPIACON

Andreas Fogarasi alkotásai nem szerepelnek nemzetközi és hazai árverési adatbázisokban. Ez részben köszönhető a művész tudatos műtárgypiaci jelenlétéhez köthető galériás értékesítési csatornáknak, másfelől annak a ténynek, hogy Fogarasi fiatal képzőművész generációhoz tartozik, köz- és magángyűjteményekbe kerülő alkotásai nem kerülnek még vissza a másodlagos műtárgypiacra. Az árverési leütési árak sok esetben nehezen hasonlíthatóak más értékesítési csatornán elérhető értékekkel, ez különösen igaz a modern klasszikus kortárs műtárgypiacon. Az értékek összehasonlíthatatlanságának oka, hogy más értékesítési csatornán történő eladások, a galériás vagy művészeti vásáron elért árak és a magánszemélyek közötti tranzakciók döntően nem publikusak, az ott kialakított értékek eltérhetnek az aktuális piaci trendektől. Tapasztalatom alapján a művek akár az árverésen elért leütési árak többszörös értékén is gazdát cserélhetnek. Így a felső és alsó becsült érték

kialakításánál elsősorban az aktuális piaci értékesítési lehetőségek (kereslet), a nemzetközi műtárgypiacokon (vásárokon, privát értékesítésben elérhető értékekre) a magyar művészek nemzetközileg is keresett alkotásaiért kifizetett összegek értéksávját határoztam meg. Ezt az értéksávot szűkítettem tovább. Az értékek kialakításánál figyelembe vettem a Vintage Galéria szemlén közölt, a művészre vonatkozó értékesítési adatait. A most vizsgált alkotások értékvizsgálatánál felhasználtam Fogarasi más galériáknál fellelhető műveire vonatkozó adatokat (Galerie Michaela Stock Vienna, Galeria Thomas Bernard Paris).

VI. ÖSSZEGZÉS, A SZAKÉRTŐ EGYÉB MEGÁLLAPÍTÁSAI

Ha a nemzetközi műtárgypiac aktuális trendjeit vizsgáljuk, akkor látható, hogy az 1950 utáni kortárs művészek legnagyobb sztárjainak képeiért (Jackson Pollock, Barnett Newman, Clifford Still, Mark Rothko, Willem de Kooning, Gerhard Richter, Lucien Freud, Francis Bacon) bátran fizetnek ki magángyűjtők 50-100 millió dollár közötti összeget. A nemzetközi műtárgypiac legkeresettebb alkotóinak egyetlen műve tehát sok esetben elérheti a magyar műkereskedelmi iparág becsült éves forgalmát.

Az alkotások érték-megállapításánál jelentős értéknövelő tényezőként kezeltem a klasszikus kortárs műtárgypiacon az elmúlt években bekövetkezett jelentős felértékelődés mellett, hogy Fogarasi több éve folyamatosan jelen van alkotásaival a nemzetközi galériás rendszerben. Kiállított alkotásai nyugati és közép-keleti galériák kínálatában és kiállításain folyamatosan jelen vannak.

Az értéksávok kialakításánál elsősorban a művésszel évek óta foglalkozó hazai és nemzetközi galériák elérhető értékesítési adatainak vizsgálatával alakítottam ki. Az alsó és felső becsértékben meghatározott értéksávban meghatározott becsült forgalmi érték a hazai gyűjtői és a nemzetközi műtárgypiac arányrendszerének megfelelő.

Nemzetközi műtárgypiaci értékesítés során a hazai értékektől jelentősen eltérő, magasabb árakat is elérhet a művésszel foglalkozó honi galéria. Az érték-megállapításnál jelentős értéknövelő tényezőként kezeltem a hazai és a nemzetközi műtárgypiaci értékesítési lehetőségek közötti többszörös értékkülönbözetet. Az értékmegállapításnál alapvetően figyelembe kell vennünk azt a ténytet, hogy Andreas Fogarasi nemzetközi művész, ismertsége és elismertsége is elsősorban a nemzetközi műtárgypiacon jelentős, műveinek árait nem a hazai műtárgypiac lehetőségei szabják meg. A most kiválasztott alkotásai jól reprezentálják Fogarasi egyedi technikai megoldáson alapuló szemléletének fontos munkáit. A művész eddigi életművének centrális motívum nyelvére épülő alkotások jól reprezentálják a művész életművét. A város építő rétegcsomagok, vagy anyagcsomagok az életmű legértékesebb darabjai közé sorolhatóak. A sorozat darabjai a múlt kulturális emlékeihez való

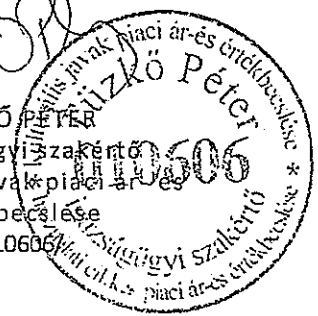
viszonyunkat újszerűen járják körül, absztrakt művek formáiban, amelyek egyedi módon mentenek át eredeti elemeket mindannyiunk örökségéből. Egyszerre jelentenek olyan posztkulturális szobor objektumokat vagy tervezett faliképeket, amelyek anyag szeletek rétegződéseivel térben és időben is szeletekre választják a kulturális múltat és jelent. Ezek, és az ajánlatban szereplő más sorozatok bizonyítják, hogy Andreas Fogarasi egy nagyon sokoldalú, folyamatos és tudatos megújulásban fejlődő művész, akinek munkássága a nemzetközi művészeti világban egyre jelentősebb.

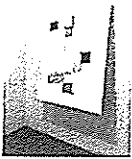
A Miniszterelnökség Műtárgyfelügyeleti Hatósági Főosztály megkeresésében kapott válasz alapján a szakvéleményben értékelt tizenegy darab Andreas Fogarasi alkotás a hatóság válasza alapján a *kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény* (a továbbiakban: Kötv.) 71. § (2) bekezdése a) pontja szerinti védettségű, valamint c) és d) pontja szerinti lopott és csempészett kulturális javakról vezetett nyilvántartásában nem szerepelnek.

A fent leírt szakértői szempontokra támaszkodva – véleményem szerint – Andreas Fogarasi képzőművész szakvéleményben bemutatott különböző alkotásainak együttes alsó nettó becsértékét 41 200 000 forintban, míg felső nettó becsértékét 52 500 000 forintban lehet meghatározni. Az alsó és felső becslült forgalmi érték nem tartalmazza az alkotások adásvételi tranzakciója során felmerülő adó, díj- és járulékkerheket, valamint a szállítási, biztosítási, állagmegóvási, elhelyezési költségeket.

Budapest, 2022. július 30.

TÜZKÓ PÉTER
igazságügyi szakértő
kulturális javak piaci ár- és
értékbecslése
/010606/

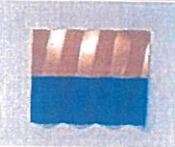
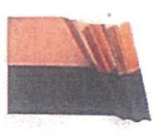

11		Study Desk (Két cserép egy specifikus helyről, három egyedi és két nem egyedi minta) - 2017	fa, acél, kerámia, cement, ón, gyanta, festék, 135 x100 x 32,5 cm	Jelzés nélkül
----	---	---	---	---------------

Budapest, 2022. július 30.

igazságügyi szakértő
kulturális javak piaci ár- és
értékebecslése
/010606/

	MŰALKOTÁS	CÍM	TECHNIKA, MÉRET	JELZET
1		Nine Buildings, Stripped (Up and Down) - 2020	fa (Quarinhof), acélszalag, 163x68,5x8 cm	Jelezve hátoldalon: bélyegzőben, autográf felirattal: Andreas Fogarasi, Nine Buildings, Stripped 2020. v9 80 Down, Valamint az alkotó monogramja.
2		Nine Buildings, Stripped (Franz Josefs Travertin) - 2020	Travertin, üveg, kő, acélszalag (Franz Josefs Kai 51), 104x60x7,5 cm	Jelezve hátoldalon: bélyegzőben, autográf felirattal: Andreas Fogarasi, Nine Buildings, Stripped 2020. . Valamint az alkotó monogramja
3		Hardwood Floor -2022	fa parketta (1915k.), parketta mintalap (2021k.), acélszalag, 100x70x6.5 cm	Jelezve hátoldalon: bélyegzőben, autográf felirattal: Andreas Fogarasi, 2022. Valamint az alkotó monogramja.
4		Study 25 - 2018	márvány, vászon, 50x70x2 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Study # 25, 2018. Andreas Fogarasi
5		Study 26, - 2018	márvány, vászon, 50x70x2 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Study 26. Andreas Fogarasi 2018.
6		Roof Study 38 - 2018	réz, vászon, 50x72x7,5 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Andreas Fogarasi, 2018. Roof Study # 38
7		Roof Study (Augarten)- 2018	Augarten porcelán, minden példány más színben, 25,4 x 31 x 4 cm, ed. 3/9	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: 3/9 máz alatti kék porcelán márkajelzés (Augarten Wien), Andreas Fogarasi
8		Roof Study 17 - 2016	réz, vászon, 60 x 74,5 x 7 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Andreas Fogarasi 2016.
9		Roof Study (Moszkva tér III) - 2018	réz, vászon, 26,2 x 36,5 x 4,5 cm	Jelezve hátoldalon autográf felirattal: Roof Study, Moszkva tér III., Andreas Fogarasi 2018.
10		Study Desk (Hexagon) - 2018	fa, acél, festék könyvek (Victor Vasarely: A színes város), 135 x 100 x 32,5 cm	Jelzés nélkül

Andreas Fogarasi (1977) Bécsben született és élő művész. A bécsi Képzőművészeti Akadémián művészeti, az Iparművészeti Főiskolán pedig építészeti tanulmányokat folytatott. Kultur und Freizeit című videósorozata a budapesti művelődési házakról 2007-ben elnyerte a legjobb nemzeti pavilonnak járó Arany Oroszlán-díjat a Velencei Biennálén. Ezzel az 1945 utáni magyar kortárs képzőművészet egyetlen ilyen díjjal kitüntetett művésze.

Alkotásain keresztül, amelyek nem korlátozódnak kizárólag klasszikus képzőművészeti instrumentum olaj és vászon anyagára, elsősorban emblematisz jelentésű helyszínek, városok, kulturális és történelmi tartalmú események és cselekmények reprezentációján keresztül teremti meg saját világát. Műveinek sokrétegű kifejezéstartalmát többféle technikai megoldás ötvöztetésével, szobrokon, videókon, fényképeken, installációkon keresztül mutatja be. Elemzi, hogy a helyek, városok, politikai eszmék vagy történelmi események hogyan válnak, válhatnak rögzített formákká, képpé.

Andreas Fogarasi nemzetközi művész, ismertsége és elismertsége is elsősorban a nemzetközi műtárgypiacon jelentős, műveinek árait nem a hazai műtárgypiac lehetőségei szabják meg. Most kiválasztott alkotásai jól reprezentálják Fogarasi egyedi technikai megoldáson alapuló szemléletének fontos munkáit. A művész eddigi életművének centrális motívum nyelvére épülő alkotások jól reprezentálják a művész életművét. A város építő rétegcsomagok, vagy anyagcsomagok az életmű legértékesebb darabjai közé sorolhatóak. A sorozat darabjai a múlt kulturális emlékeihez való viszonyunkat újszerűen járják körül, absztrakt művek formáiban, amelyek egyedi módon mentenek át eredeti elemeket mindannyiunk örökségéből. Egyszerre jelentenek olyan posztkulturális szobor objektumokat vagy tervezett faliképeket, amelyek anyag szeletek rétegződéseivel térben és időben is szeletekre választják a kulturális múltat és jelent.

A szemle időpontjában az alkotások mindegyikét kitűnő kondícióban találtam. A művek mindegyikének egyedi és speciális installálása szükséges. Amelyhez a művek hátoldalán megtalálható az alkotó által kidolgozott és beépített installációs eszközök. A több ponton rögzíthető művek akasztási pontjai és kialakításai figyelembe veszik az alkotások sokszor több kilós önsúlyát. A művek szállítói fadobozzal rendelkeznek.